

УДК [72.012.8:725.513(477-25)]:745.52(043.2)

Кузнецова І.О.,

д.мистецтвознавства

Спіцина Є.Є.,

Національний авіаційний університет, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПЕТРИКІВСЬКОГО РОЗПИСУ ПРИ ДИЗАЙН-ПРОЕКТУВАННІ ІНТЕР'ЄРІВ «ОХМАДИТ»

Анотація: розкриті основні особливості використання петриківського розпису при дизайн-проектванні інтер'єрів «ОХМАДИТ». На базі вже існуючих лікарень, які слугують взірцем, визначили головні критерії при проектуванні лікарень для тяжко хворих дітей. Інтер'єр лікарні серйозно впливає на ефективність клініки у лікуванні великої кількості складних дитячих хвороб. Охарактеризували роботи, подані на конкурс “ІНТЕР'ЄРИ НОВОГО ОХМАТДИТУ” в лютому 2014р.

Ключові слова: особливості, петриківський розпис, інтер'єр дитячих лікарень.

Постановка проблеми. Дизайн-проектвання дитячих лікарень має ряд особливостей. Нажаль стан дитячих лікарень на території України є досить критичним. Діти, які перебувають у дитячих лікарнях, особливо чуттєво сприймають все, що їх оточує. Задля цього слід ретельно розглянути особливості дитячих лікарень. Автори даної статті брали участь у конкурсі “ІНТЕР'ЄРИ НОВОГО ОХМАТДИТУ”. У даному конкурсі найактивніше взяли участь студенти і випускники Національного авіаційного університету. Також були представлені роботи студентів інституту ім. Бойчука і КНУКіМ. Автори статті представили на даний конкурс роботи з використанням петриківського розпису. Конкурс був спрямований на підвищення засобами дизайну моральної і фізичної стійкості хворої дитини, стимулювання її активної позиції у протистоянні хворобам, формування оптимістичної моделі поведінки, яка сприятиме розвитку сфери соціальної дизайнерської творчості в Україні.

Тема особливості використання петриківського розпису при дизайн-проектванні інтер'єрів «ОХМАДИТ» є актуальною. Критичний стан дитячих лікарень змушує заново проаналізувати особливості приміщень, їх функційне

призначення та вплив на дитину. Не дивлячись на те, що петриківський розпис не є новітнім, його можна вдало поєднувати з іншими елементами в сучасних інтер'єрах.

Аналіз останніх досліджень. Список проаналізованих праць щодо особливостей використання петриківського розпису можна розглянути на прикладі монографії Б.С. Бутнік-Сіверського, В.Г. Нагай, В.П. Самойловича [2]. На прикладі дисертації О.М. Світличної було розглянуто розвиток петриківського розпису впродовж XIX – XX ст., та виділено основні риси петриківського розпису [3]. Для формування цілісних орієнтирів у традиційному декоративному розписі було розглянуто працю Самойловича В.П [4]. У книзі Ефімова В.І дається характеристика архітектури державних установ, наведені приклади та стандарти для архітекторів, проектувальників і адміністраторів лікарень [1].

Формулювання цілей статті. Визначити особливості використання петриківського розпису при дизайн-проектуванні інтер'єрів «ОХМАДИТ».

Основна частина. При дизайн-проектуванні дитячих лікарень перед дизайнером постає ряд проблем. Головною є критичний стан приміщень, який унеможливує лікування дітей. Важливими критеріями при проектуванні є: врахування функції приміщення; використання екологічних матеріалів, які не нашкодять здоров'ю дітей; ергономічність та створення гармонійного середовища, яке позитивно впливатиме на дитину. Дизайнер повинен враховувати вік дітей, які перебувають в лікарні.

Інтер'єр повинен бути спокійним, не мати яскравих кольорів та малюнків. Проте малюнок на стінах або стелі має нести певну інформацію, підсвідомо впливати на оптимізацію, активну позицію та протистояння хворобам.

Прикладом лікарень які поєднують функціональність та естетичність, можуть слугувати дитячі лікарні: Лондона, Оклахоми, Мельбурна, Техасу (рис.1).

Мельбурн, Австралія, проект
Billard Leece Partnership

Дункан, штат Оклахома

Форт-Уорт, штат Техас

Рис.1. Приклади дизайн інтер'єру дитячих лікарень США та Австралії

Головна мета створення цих інтер'єрів – це швидка психологічна адаптація дитини перед лікарнями, що досягається за допомогою використання казкових елементів у декоруванні приміщень.

Дитяча лікарня «ОХМАДИТ» – це багатопрофільний діагностично – лікувальний заклад. Щорічно в стаціонарі на 620 лікарняних ліжках проходять лікування до вісімнадцяти тисяч дітей; близько двадцяти тисяч отримують невідкладну допомогу в травматологічному пункті лікарні.

Керівництвом лікарні проведений конкурс “ІНТЕР'ЄРИ НОВОГО ОХМАТДИТУ”, головна ціль якого полягала у передовому інженерному, медичному, екологічному і архітектурному вирішенні медичного комплексу, оригінальному дизайнерському оформленні його інтер'єрів.

Враховуючи те, що «Охмадит» – лікарня для дітей, основними кольорами було обрано пастельні (світло салатний, жовтий, рожевий). Яскраві (червоний, синій, зелений) кольори можна використовувати лише для підкреслення головних елементів. Такі кольори позитивно впливають на підсвідомість дитини, її психічний стан. Психологічний вплив кольору полягає в тому, що надаючи вплив на загальний психологічний стан людини, він може викликати різні настрої. Кольори дають волю окремим почуттям, в той час, коли інші вони обмежують. Колір може викликати в людини приємні спогади, і навпаки, може нагадати про щось неприємне. Ці відчуття, пов'язані з кольором, називаються колірними асоціаціями [7].

На початку ХХ століття Дж. Бассет провів серію тестів, щоб визначити колір, який найбільш близько відповідає вимогам максимального відбиття світла з мінімальною напругою для очей. Його експеримент показав, що найсприятливішими кольорами можуть бути ті, які знаходять в діапазоні між світло-зеленим, сірим і жовтувато-брунатним. Останні статистичні дослідження в дипломних проектах магістрів НАУ, наприклад, Анфалової Д., показують, що зазвичай відвідувачі лікарень і поліклінік сірий колір не вибирають.

Дослідження виявили, що більшість людей з різних куточків світу віддають перевагу реалістичному зображенню природи в закладах медицини. Зображення природи є легким для людського сприйняття. На відміну від сучасного мистецтва, для розуміння якого часто потрібне пояснення, природу люди відчують інтуїтивно.

Спеціально для дитячої кімнати Спіциною Є. був розроблений малюнок, головним елементом якого є дерево як символ єдності усього світу. В середині дерева існує свій світ, у якому є три головних елементи життя кожної людини: церква, як уособлення духовного розвитку людини, школа - це пізнання світу, будинок - це сім'я. Дерево життя було застосоване як традиційний символ в українському розписі.

Задля екологічності було запропоновано водоемульсійні фарби, які легко наносяться та не викликають алергічної реакції у дітей. Петриківським розписом можуть бути оздоблені стіни, стеля (невеликі композиції з одиничних, порівняно крупних елементів), підлоги (зонування з дрібними елементами) ОХМАДИТ (рис. 2.2).

В роботах поданих на конкурс наявне оригінальне дизайнерське оформлення інтер'єрів, що сприятиме ефективності клініки у лікуванні великої кількості складних дитячих хвороб.

Серед представлених робіт у номінації «Інтер'єри дитячих ігрових кімнат» відрізняється робота Захарчук В. (рис. 2.5). У малюнку на стіні переважають динамічні об'єкти (карусель, велосипед, качелі), рисунок ритмічний. Переважають пастельні кольори (блакитний, світло жовтий, рожевий).

Зображені улюблені дитячі персонажі на фоні природи та рослин.

Оксенюк Ю. розробила дизайн-проект приміщення для харчування (рис. 2.4). Малюнок на стіні простий, з зображенням природи. Завдяки цьому діти не відволікаються від споживання їжі. Колір має також лікувальні властивості та сприяє налагодженню емоційного стану дитини [5].

Вплив кольорів у даному випадку наступний: зелений – лікування прихованої ворожнечі, та досягнення цілісності особистості; помаранчевий – лікування пасивності та нестачі енергії, блакитний – лікування депресії; рожевий – заспокоєння та розслаблення. В роботі Оксенюк Ю. важливу роль відіграють засоби освітлення. Освітлення може впливати на емоції, стан здоров'я та самопочуття. Грамотно підібрані освітлювальні засоби допоможуть сприяти одужанню пацієнтів та комфортному перебуванні в інтер'єрі медичного закладу.

Лукашенко А. розробила проект «Лісова галявина» у номінації «Інтер'єри холів лікарських приміщень» (рис. 2.1), в якому використовувала ритмічний малюнок (політ метеликів) та статичне дерево, в середині якого є інший світ. Відмінною рисою є перетікання малюнка на стелю та підлогу.

У номінації «Інтер'єри дитячих ігрових кімнат» Гуреева К. розробила проект «Чарівна казка» (рис. 2.3). В основі сюжету лежить ідея змін пір року. Кожен сезон приносить свої свята та особливості, що часто знаходять відгук у народних казках. Образи намальованих героїв – це традиційні казкові персонажі – зайці, пташки, лисичка. Ескізи виконані у світлих, пастельних тонах, сюжети веселі та цікаві, персонажі доброзичливі.

Ненав'язливі кольори, приязні персонажі та звернення до казкових сюжетів позитивно впливає на дітей, створює затишну атмосферу в кімнаті. На малюнках зображені природні пейзажі, що наближує до природи, здорового образу життя, сприяє швидкому одужанню дітей.

2.1 Лукашенко А.

2.2 Спіцина Л.

2.3 Гурєєва К.

2.4 Оксенюк Ю.

2.5 Захарчук В.

Рис. 2. Конкурсні роботи студентів НАУ дизайн-проекування дитячої лікарні «ОХМАДИТ»

У кожному із запропонованих варіантів можна було використати петриківський розпис. За його допомогою можна підкреслити малюнок, зробити його національним. Представлені роботи, відповідають усім вимогам конкурсу, а саме створення гармонійного середовища, яке позитивно впливатиме на дитину.

Серед особливостей використання петриківського розпису при дизайн-проектуванні холів та приміщень для харчування «Охмадит» слід виділити: поверхневість зображення; квіти, листя, ягоди мають силуетне зображення, птахи, звірі – контурне. Колірна гама класичного петриківського розпису — червоно-зелена, а побічна — жовто-синя.

Проте враховуючи призначення приміщення, поверхня стін має бути рівною та гладкою, не мати гострих кутів і тактильних відчуттів.

В композиції домінують елементи петриківського розпису: зернятко, колосок, цибулька, листок та ін. В запропонованому авторами варіантах проектів використано основні типи мазка: «грібенець», «зернятко», «горішок», «перехідний мазок».

Петриківським розписом можуть бути оздоблені стіни, стеля (невеликі композиції з одиничних, порівняно крупних елементів), підлоги (зонування з дрібними елементами) ОХМАДИТ.

До засобів проектування дитячих лікарень відносять: колір, світло, матеріали, меблі та озеленення. Матеріали повинні бути нейтральними до різних бактерій і впливу ультрафіолетових променів, добре дезінфікуватися, бути стійкими до процесів гниття і виділення токсичних речовин.

Висновки. До особливостей використання петриківського розпису при дизайн-проектуванні «ОХМАДИТ» відносяться: специфіка нанесення величини мазку в залежності від розташування (порівняно невеликі – на меблях і підлозі, середні – на стінах та стелі, порівняно великі – на стінах та стелі), використання пастельних кольорів, екологічної фарби.

Література

1. Ефімова В.І. Архітектура будівель лікувальних установ. – К.: Будівельник, 1990. – 274 с.
2. Українське народне мистецтво / Автори-упорядники Б.С. Бутнік-Сіверський, В.Г. Нагай, В.П. Самойлович. – К.: Мистецтво, 1967–206 с.
3. Світлична О. Художнє життя Катеринослава – Дніпропетровська кінця ХІХ – ХХ століття: Дис... канд. наук: 17.00.05 / Олена Миколаївна Світлична. –К.: 2009. –115с.
4. Самойлович В.П. Народна архітектурна творчість / В.П. Самойлович. - К.: Будівельник, 1977. – 230с.
5. Черняк Л.И. Проектирование современных больниц / Л.И. Черняк. – М.: Стройиздат, 1964. - 415 с.
6. Sama R. Evidence-Based Healthcare Design. – N.-Y.: Wiley, 2009. – 288 p.
7. Петриківський розпис / Енциклопедія (2011) [Електроний ресурс]: <http://uateka.com/uk/article/culture/art/920> - назва з екрану.
8. Интерьер детской больницы в Мельбурне (22.11.2012) [Електроний ресурс]: <http://kidsaround.org/the-royal-childrens-hospital/>- назва з екрану.

Аннотація

Кузнецова И.А., Спицына Е.Е. Особенности использования петриковской росписи при дизайн-проектировании интерьеров «ОХМАДЕТ». Авторы данной статьи раскрыли основные особенности использования петриковской росписи при дизайн-проектировании интерьеров «ОХМАДЕТ». На базе уже существующих больниц, которые служат образцом, определили главные критерии при проектировании больниц для тяжело больных детей. Интерьер больницы существенно влияет на эффективность клиники в лечении большого количества сложных детских болезней. Охарактеризованы работы, представленные на конкурс "ИНТЕРЬЕРЫ НОВОГО ОХМАДЕТА" в феврале 2014 г.

Ключевые слова: особенности, петриковская роспись, интерьер детских больниц.

Abstract

Kuznetsova I.A., Spitsyna E.E. Features Petrikivka use when painting interior design Designing "OHMADET." The authors of this article revealed the use of the basic features of Petrikivsky painting by designing the interior of "OHMADET." On the basis of existing hospitals, which enroll as a model, identified the main criteria when designing hospitals for seriously ill children. The interior of the hospital seriously affects the efficiency of the clinic for treatment of a large number of complex childhood diseases. Described works that are submitted to the competition "INTERIOR OF THENEW OHMADET" in February 2014.

Keywords: features, Petrikivsky painting, interior of children's hospitals.